

تبیین اثرات حاشیه نشینی بر میزان وقوع جرایم شهری در شهر یاسوج مطالعه موردی سکونتگاه‌های پیرامونی مادوان سفلی، بلهزار و مهریان^۱

سام حجازی نیا

دانشجو دکتری، گروه شهرسازی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران

مجید رحیمی^۲

استادیار گروه شهرسازی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران

علی شمس‌الدینی

استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۱۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۱۴

چکیده

بافت‌های ناکارآمد شهری از جمله حاشیه نشینی و مسائل و مشکلات مبتلا به آن‌ها، طی چند دهه اخیر، به عنوان یکی از ابرچالش‌های نظام برنامه‌ریزی و مدیریت شهرهای کشور مطرح شد. عدم جذب حاشیه نشینان در نظام اقتصادی و اجتماعی شهر موجب رانده شدن این افراد به نواحی غیررسمی می‌گردد که مستعد وقوع انواع جرائم و بزهکاری‌های متعدد می‌باشند. از جمله اهداف این پژوهش بررسی ارتباط مکان محل سکونت شهروندان نواحی پیرامونی شهر یاسوج و افزایش جرم در این سکونتگاه‌ها می‌باشد. پژوهش حاضر برحسب ماهیت، توصیفی-استنباطی و بر حسب هدف تحقیق دانش پژوهی (توسعه‌ای - کاربردی) است. چارچوب مکانی پژوهش و جامعه آماری مشتمل بر جمعیت شهر یاسوج (۱۳۴۵۳۲ نفر) و سکونتگاه‌های پیرامونی شامل مادوان سفلی، بلهزار و مهریان (تعداد ۱۹۹۰۸ نفر) می‌باشد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵) روش برآورد حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران به تعداد ۳۸۳ نفر، روش نمونه‌گیری تصادفی، ابزار جمع‌آوری داده‌های بزهکارانی که در این محدوده جغرافیایی مرتکب جرائم شهری شده‌اند، از طریق پرسشنامه و کسب اطلاعات از ارگان‌های مرتبط صورت گرفت. به منظور روایی پرسشنامه تحقیق، از نظرات اساتید مشاور و راهنما و برای سنجش پایایی کار پیمایش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد بین مکان محل سکونت شهروندان نواحی پیرامونی شهر یاسوج و افزایش جرم در این سکونتگاه‌ها ارتباط معناداری وجود دارد و مهاجرت، فرهنگ فقر، زیرساخت‌های نامناسب شهری، آسیب‌های روانی و اجتماعی، اختلافات خانوادگی و ناموسی در میزان جرائم شهری موثر می‌باشند.

کلیدواژه‌گان: حاشیه نشینی، جرایم شهری، سکونتگاه‌های پیرامونی، شهر یاسوج.

^۱مقاله برگرفته از پایان‌نامه دکتری با عنوان "تبیین اثرات حاشیه نشینی بر میزان وقوع جرایم شهری در شهر یاسوج با تاکید بر سکونتگاه‌های پیرامونی مادوان سفلی، علیا، بلهزار و مهریان" در دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج انجام شده است

^۲ نویسنده مسئول: drmajidrahimiiran@gmail.com

مقدمه

حاشیه نشینی و اسکان غیررسمی پدیده‌ای است که به دنبال تحولات ساختاری و بروز مسائل و مشکلات اقتصادی - اجتماعی مانند جریان سریع شهرنشینی و مهاجرت های روستایی لجام گسیخته در بیشتر کشورها پدیدار گردیده است (شاطریان، ۱۳۹۲: ۳۴). حاشیه نشینی را به معنای عام شامل کسانی می‌دانند که در محدوده اقتصادی شهر ساکن هستند ولی جذب اقتصادی شهری نشده‌اند (کاظمیان و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۲). بیشتر شاخص های حاشیه نشینی همچون کیفیت پایین مسکن، عدم وجود مصالح مقاوم، ساخت و سازهای بدون مجوز و غیر مهندسی، مهاجر بودن خانوارها، تسلط اقتصادی و فرهنگی، بیکاری، پایین بودن سطح زندگی، ناهنجارهای اجتماعی و... در این مناطق ملموس است (زنگی آبادی و مبارکی، ۱۳۹۱: ۸۲). با توجه به وضعیت کنونی جامعه شهری ایران، پدیده حاشیه نشینی یکی از مهمترین معضلات اجتماعی شهری است. بررسی های انجام شده نیز نشان می‌دهد که اصول رشد سکونتگاه های غیررسمی و نامنظم و شکل گیری جزیره های فقر در حاشیه و درون شهرها، به دلیل حذف اقشار کم درآمد از نظام برنامه ریزی یا لحاظ نکردن آنها به عنوان گروه های هدف در سیاستگذاریها است (برادران، ۱۳۹۶: ۱۲). عظیمی و همکاران (۱۳۹۶) امن بودن محله برای کودکان، کیفیت معابر، میزان روشنایی و وجود ساختمان های فرسوده و متروکه مهم ترین عوامل پیش بینی کننده میزان احساس امنیت شهروندان محسوب می‌شوند. ابراهیم پور و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله ای با عنوان مطالعه عوامل اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی در میان حاشیه نشینان و غیرحاشیه نشینان شهر تبریز نتیجه گرفت که، بین متغیرهای سرمایه اجتماعی، سرمایه فرهنگی، دینداری با متغیر احساس امنیت اجتماعی غیر حاشیه نشینان رابطه معنی داری وجود دارد. احساس امنیت اجتماعی بر اساس جنسیت و شغل غیرحاشیه نشینان متفاوت است. بین متغیرهای رسانه های جمعی، سن با متغیر احساس امنیت اجتماعی غیر حاشیه نشینان رابطه معنی داری وجود ندارد. احساس امنیت اجتماعی بر اساس تأهل و تحصیلات غیرحاشیه نشینان متفاوت نیست.

شهر یاسوج با رشد سریع جمعیتی و جذب مهاجرین از سایر نواحی، بدلیل جذب نشدن برخی از مهاجرین و نداشتن مهارت لازم، از نظام اقتصادی شهر عقب مانده اند و به حاشیه ها بدلیل ارزان بودن زمین روی آوردند، این سکونتگاه ها امنیت شهر را مورد تاثیر قرار می دهند، نقاط سکونتگاهی پیرامونی بالقوه جهت انواع جرایم شهری است که متأسفانه روز بروز بر وسعت و شدت آنها افزوده می گردد. هدف از انجام این تحقیق؛ بررسی ارتباط مکان محل سکونت شهروندان نواحی پیرامونی شهر یاسوج و افزایش جرم در این سکونتگاه ها می باشد و با توجه به رشد حاشیه نشینی و کمرنگ شدن مرز حد فاصله میان شهرها و حاشیه ها از یکسو و افزایش قتل و جنایت در این مناطق از سوی دیگر، این سوال مطرح می‌شود اولاً چه عواملی در وقوع جرم و جنایت و نهایتاً پایین بودن امنیت اجتماعی در این مناطق دخیل است و ثانیاً از چه طرقی می‌توان به حذف نقاط حاشیه نشین و بالا بردن ضریب امنیت اجتماعی اقدام نمود؟

مبانی نظری

برای توصیف سکونتگاه‌های فقیرنشین اصطلاحات بسیار متنوع به کار برده شده است که هر یک نشان دهنده‌ی جنبه‌ای از ویژگی‌های این سکونتگاه‌هاست، از آن جمله می‌توان سکونتگاه‌های خودانگیخته^۱، غیررسمی^۲، مهارگسیخته^۳، موقتی^۴، نامنظم^۵، غیر قانونی^۶، خودیار^۷، حاشیه‌ای^۸، پیرامونی^۹، آلونک^{۱۰} و سکونتگاه کم درآمدها^{۱۱} را برشمرد (پاتر، ایونز، ۱۳۸۴: ۵).

سند توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی (۱۳۸۲) ویژگی‌های این سکونتگاه‌ها را چنین برمی‌شمرد: مسکن‌سازی شتاب‌زده بوسیله استفاده‌کنندگان آن‌ها که عمدتاً به دلیل نداشتن پروانه ساختمان و تبعیت نکردن از برنامه‌ریزی رسمی شهرسازی مجموعه‌ای نابسامان به وجود آورده‌اند و ضمن پیوستگی عملکردی با شهر اصلی و گسست کالبدی از آن با تجمعی از اقشار عمدتاً کم‌درآمد و فقیراشغال شده‌اند و دارای محیطی باکیفیت پایین زندگی و کمبود شدید خدمات و زیربنای شهری و تراکم بالای جمعیتی مواجه هستند.

جدول ۱. شاخص‌های تعریف کننده سکونتگاه‌های غیررسمی

ابعاد	زیر معیار	شاخص	تعریف
			یک سکونتگاه از لحاظ تسهیلات رفاهی دچار مشکل بوده هرگاه یکی از موارد زیر رخ دهد: هرگاه بیش از ۵۰٪ از خانوارهای ساکن فاقد شبکه آبلوله‌کشی باشند. هرگاه بیش از ۵۰٪ خانوارهای ساکن فاقد شبکه برق سراسری باشند. هرگاه بیش از ۵۰٪ خانوارهای ساکن فاقد لوله‌کشی گاز شهری بوده و یا به منابع سوخت‌رسان دیگر دسترسی نداشته باشند. در صورتی‌که مسکن بیش از نیمی از روز یعنی ۱۲ ساعت در شبانه‌روز امکان استفاده از این تسهیلات رفاهی را به هر دلیل نداشته باشند.
کالبدی	مسکن	کیفیت ساختاری مسکن	یک سکونتگاه از لحاظ کیفیت ساختاری مسکن دچار مشکل است هرگاه بیش از ۵۰٪ از مسکن سکونتگاه از لحاظ کیفیت و دوام مصالح ساخت دچار یکی از مشکلات زیر باشند: استفاده از مصالح بازیافتی استفاده از مصالح دست‌دوم عدم انطباق با اصول و آئین‌نامه‌های ساختمانی ساخت‌وساز غیررسمی با مساحت کمتر از متوسط شهر بیش از ۵۰٪ مسکن فاقد پروانه ساخت‌وساز ساختمانی باشند.
			یک سکونتگاه فاقد امکانات بهداشتی سالم است هرگاه کمتر از ۵۰٪ سکونتگاه فاقد امکانات بهداشتی زیر باشند: وجود حداقل یک توالت به ازای هر خانوار وجود حداقل یک حمام به ازای هر خانوار سرانه‌های بهداشتی در حد میانگین سرانه‌های کشور

¹ Spontaneous

² Informal

³ Uncontrolled

⁴ Makeshift

⁵ Irregular

⁶ Illegal

⁷ Self Help

⁸ Marginal

⁹ Peripheral

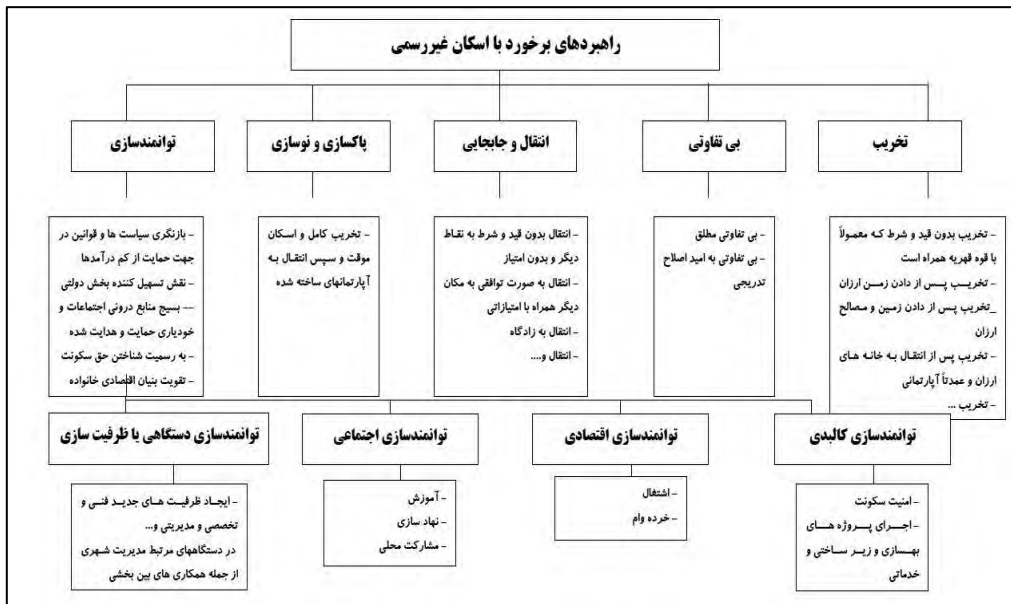
¹⁰ Shanty Town

¹¹ Low Income Settlements

<p>یک سکونتگاه از لحاظ تراکم و ازدحام جمعیت دچار مشکل بوده هرگاه ۵۰٪ سکونتگاه دارای یکی از موارد زیر باشد:</p> <p>تراکم نفر در اتاق بیش از ۲ نفر باشد.</p> <p>تراکم خانوار در واحد مسکونی بیش از ۱ خانوار باشد.</p> <p>سرانه مسکونی کمتر از میانگین معمول باشد.</p>	<p>تراکم</p>
<p>یک سکونتگاه در زیرساخت‌ها و برخورداری از امکانات دچار مشکل است هرگاه یکی از موارد زیر رخ دهد:</p> <p>پایین بودن سرانه شبکه معابر نسبت به شهر</p> <p>عدم رعایت طرح مهندسی در طراحی شبکه معابر</p> <p>پایین بودن سرانه آموزشی نسبت به میانگین کشور</p> <p>نبود امکانات آموزشی بر اساس سلسله‌مراتب خدمات شهری</p> <p>ضعف در ارائه خدمات شهری</p>	<p>زیرساخت‌ها و برخورداری</p>
<p>سکونتگاه از لحاظ مکان‌گزینی دارای مشکل بوده و در مکان‌های زیر احداث شده یا رشد پیدا کرده باشد:</p> <p>ساخت‌وساز در مناطق خطرناک زمین‌شناسی (گسل‌ها، زلزله‌خیز و سیل گیر)</p> <p>ساخت‌وسازها در مناطقی که به‌دوراز چشم ناظر بوده (کنار کوه‌ها و تپه‌ها، مناطق پرت و به‌دوراز امکانات).</p> <p>ساخت‌وسازها در اطراف مناطق صنعتی.</p> <p>عدم ارتباط عملکردی با محلات مجاور</p> <p>ساخت‌وسازها در زمین‌های منابع طبیعی (زمین‌های کشاورزی، اطراف جنگل‌ها و ...)</p> <p>ساخت‌وسازها در مناطق حفاظت نشده (خطوط راه‌آهن، حریم بزرگراه‌ها، نزدیک فرودگاه‌ها).</p>	<p>مکان‌گزینی</p>
<p>یک سکونتگاه از لحاظ شاخص‌های اقتصادی دچار مشکل بوده هرگاه بیش از ۵۰٪ سکونتگاه یکی از موارد زیر را داشته باشد:</p> <p>خانوارهای زیرخط فقر بر اساس درآمد سرانه.</p> <p>نرخ بیکاری عددی بالاتر از شهر را نشان دهد.</p>	<p>اقتصاد غیررسمی خانوار اقتصادی</p>
<p>یک سکونتگاه از لحاظ شاخص‌های جمعیتی دچار مشکل بوده هرگاه بیش از ۵۰٪ از سکونتگاه یکی از موارد زیر را داشته باشد:</p> <p>بعد خانوار بالاتر از میانگین شهر باشد.</p> <p>تراکم جمعیتی بالاتر از میانگین شهر باشد.</p>	<p>جمعیتی اجتماعی</p>
<p>یک سکونتگاه فاقد امنیت تصرف است هرگاه بیش از ۵۰٪ مسکن شامل یکی از موارد زیر باشند:</p> <p>نداشتن سند قانونی و ثبتی مالکیت</p> <p>ساخت‌وساز بر روی زمین‌های وقفی یا دولتی</p> <p>مشخص نبودن مالکیت زمین و یا مسکن.</p>	<p>قانونی حقوقی</p>

(منبع: ایراندوست و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۶-۵۷)

راهبرد های اصلی مقابله با انواع سکونتگاه های غیررسمی شامل تخریب و پاکسازی ، بی تفاوتی و عدم توجه ، انتقال و جابجایی، پاکسازی و نوسازی ، ساماندهی و توانمندسازی می باشد این راهبرد ها با توجه به فرهنگ و نوع حاکمیت و میزان اسکان و رفتار های آنها انتخاب می شوده و در جهت بهبود وضعیت مورد اقدام قرار می گیرد.

نمودار ۱. راهبردهای برخورد با اسکان غیر رسمی

منبع: (صالحی، ۱۳۹۹)

جرم

معنای اصطلاحی جرم نیز بر حسب نظر اندیشمندان و بر اساس رشته هایی که جرم را مورد مطالعه قرار می دهند، متنوع و متفاوت است. (حسن عالی پور ۱۳۸۹: ۳۴). از دیدگاه حقوقی نقض قانون هر کشوری در اثر عمل خارجی در صورتی که انجام وظیفه یا اعمال حقی آن را تجویز ننماید و مستوجب مجازات هم باشد، جرم نامیده می شود (محمد رضا اقتصادیان، ۱۳۸۳: ۵۲).

جدول ۲. شاخص های شش گانه جرم

ردیف	جرایم	مصادیق
۱	علیه اموال و مالکیت (جرایم یقه سفیدان)	چک بلا محل، کلاهبرداری، خیانت در امانت، اختلاس، فروش مال غیر، تصرف عدوانی
۲	عمومی و آسایش مصالح علیه	رشوه، جعل، اخاذی، اختلال در نظم عمومی
۳	جرایم علیه اشخاص	قتل، ضرب، جرح، آدم ربائی، توهین
۴	علیه خانواده و عفت عمومی	زنا، لواط، فیلم مبتذل، عدم پرداخت نفقه، ورود به عنف
۵	جرایم مربوط به مواد مخدر	حمل، نگهداری و قاچاق مواد مخدر
۶	جرایم مربوط به سرقت	سرقت از مغازه، منزل، اتومبیل، لوازم اتومبیل، دام و کیف زنی

منبع: (تقوایی، ۱۳۸۹: ۸)

نظریه های مرتبط با جرائم شهری

نظریه بوم شناختی شهری

این رویکرد در دامن مکتب شیکاگو توسط نظریه پردازانی چون پارک و برگس ارایه شد. در این نظریه آسیب های اجتماعی را در ارتباط با پدیده هایی شهری مثل زبان، قومیت، مهاجرت، سکونت گاه و تراکم جمعیت می بیند. به

نظر آنان آن دسته از حوزه های درون شهرهای تجاری و صنعتی که به لحاظ اجتماعی دچار بی سازمانی شده اند ارزش ها و سنت های بزهکارانه و جنایی را توسعه می دهند (احمدی، ۱۳۸۴: ۵۶).

مکتب محیط اجتماعی و فرهنگی

لاکاسانی و مانووریه منشأ تبهکاری را در تأثیرات فرهنگی و اجتماعی یافته اند. طبق نظریه مکتبی که لاکاسانی پایه گذار آن است مجرم یک بیچاره نظام اجتماعی است و نقص سازمان اجتماعی او را جنایتکار کرده است. به عقیده ایشان بزهکار یک میکروب اجتماعی است و هر میکروب در محیط خاصی رشد و نمو می نماید و وجود شرایط مساعد در محیط، موجب رشد و ظهور تبهکاری می گردد. (بشیری، ۱۳۹۷: ۶).

تئوری دورکیم

دورکیم جامعه شناس معروف فرانسوی و بنیانگذار جامعه شناسی، علت همه رفتارهای غیرعادی را در محیط اجتماعی جستجو می کند و در نهایت عقیده دارد که جرم یک پدیده طبیعی و اجتماعی است و بین جرم و فرهنگ محل وقوع جرم ارتباط وجود دارد. (دورکیم، ۱۳۸۱: ۸۳).

تئوری مرتن

مرتن عقیده دارد که اگر از لحاظ فرهنگی اهداف تجویز شده برای فرد غیرقابل حصول گردد (همچنان که برای بیشتر افراد جوان و طبقه کارگر و طبقه پایین پیش می آید) بین آنچه برای به ایده آل بودن پایدار می ماند و آنچه قابل حصول است اختلاف حاصل می شود و نتیجه آن به سرخوردگی و سرکشی بعدی منجر می شود (هوشنگ ناییبی، ۱۳۹۶: ۲۵).

تئوری ساترلند

ادوین ساترلند عقیده دارد اگر فردی در محیط مجاور خود در معرض عوامل جرم زا قرار گیرد تا غیرجرم زا، شانس و احتمال قانون شکنی اش افزایش می یابد. (بشیری، ۱۳۹۷: ۱۲).

محدوده مورد پژوهش

شهر یاسوج به عنوان مرکز استان (کهگیویه و بویراحمد) در موقع جغرافیایی ۳۰ درجه و ۲۸ دقیقه عرض شمالی از خط استوا و ۵۶ درجه و ۳۶ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته و مساحتی برابر ۱۸۰۱ هکتار را اشغال کرده است موقع خصوصی شهر یاسوج در قسمت برآفتاب سررود در بویراحمد علیا و در نقطه تقارن و همگرایی دو رودخانه بشار در جنوب و مهران در غرب و کوه دنا در شمال و شمال شرقی محصور شده است. پیرامون موقع نسبی، این شهر از شمال به ارتفاعات زاگرس، از طرف جنوب به کریم آباد، از طرف مشرق به محمود آباد علیا و از طرف شمال غربی و مغرب به مهران، شرف آباد و بلکو محدود می شود (شهرداری یاسوج، ۱۳۹۹). جمعیت شهر یاسوج در سال ۱۳۹۵ برابر با ۱۳۴۵۳۲ نفر بوده است.

روستاهای بلهزار، مهران و مادوان همگی در محدوده تقسیمات سیاسی بخش مرکزی و دهستان سررود شمالی شهرستان بویراحمد واقع شده اند و درفاصله کمتر از ۵ کیلومتری از شهر یاسوج قرار دارند.

جدول ۳. جمعیت سکونتگاه های پیرامونی بلهزار، مهران، مادوان سفلی

بلهزار		مهران		مادوان سفلی	
سال	شاخص	جمعیت	خانوار	جمعیت	خانوار

۱۳۴۵	۲۸۹	۴۷	۲۸۷	۶۳	-/۱۷۹	-/۴۰
۱۳۵۵	۳۴۲	۵۵	۲۰۰	۳۹	-/۳۰۹	-/۵۳
۱۳۶۵	۶۶۷	۱۰۸	۱۶۰۹	۲۷۳	-/۵۲۶	-/۹۲
۱۳۷۵	۱۱۲۴	۱۹۳	۲۷۵۳	۴۱۵	-/۱۲۰۸	-/۲۰۷
۱۳۸۵	۱۸۹۸	۴۰۷	۴۸۶۷	۱۰۰۰	-/۳۵۸۵	-/۶۲۳
۱۳۹۰	۳۲۳۵	۷۷۸	۷۳۲۱	۱۷۱۴	-/۶۰۸۹	-/۱۲۲۸
۱۳۹۵	۳۴۷۸	۸۸۹	۹۴۲۱	۲۳۶۸	۷۰۰۹	۴۲۱۹

(منبع : سرشماری عمومی نفوس و مسکن مرکز آمار ایران ۱۳۴۵-۱۳۹۵)

پژوهش حاضر برحسب ماهیت، توصیفی- استنباطی و بر حسب هدف تحقیق دانش پژوهی (توسعه ای - کاربردی) است. چارچوب مکانی پژوهش و جامعه ی آماری مشتمل بر جمعیت شهر یاسوج (۱۳۴۵۳۲ نفر) و سکونتگاه های پیرامونی شامل مادوان سفلی ، بلهزار و مهریان (تعداد ۱۹۹۰۸ نفر) می باشد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵) روش برآورد حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران به تعداد ۳۸۳ نفر، روش نمونه گیری تصادفی، ابزار جمع آوری داده های بزهکارانی که در این محدوده جغرافیایی مرتکب جرائم شهری شده اند ، از طریق پرسشنامه و کسب اطلاعات از ارگان های مرتبط نظیر پزشکی قانونی و نیروی انتظامی صورت گرفت . به منظور روایی پرسشنامه تحقیق، از نظرات اساتید مشاور و راهنما استفاده شد و اصلاحات لازم اعمال گردید. برای سنجش پایایی کار پیمایش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. شایان ذکر است نمره کل ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ها برابر با ۰/۸۷ می باشد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون با استفاده از نرم افزار اس پی اس ۲۲ و رگرسیون استفاده شده است. از مهم ترین متغیرهای مستقل در این پژوهش می توان به احساس انومی ، احساس محرومیت نسبی، تعلق به جامعه قبیله ای ، عدم پابندی به ارزش های دینی- مذهبی، خاستگاه خانواده ، فقر اقتصادی ، مشکلات فرهنگی کم سواد و یا بی سواد ، تبعیض ، بیکاری ، نابرابری های اقتصادی ، تعارضات طایفه ای ، اختلافات خانوادگی ، اختلافات مالی و ملکی ، کاهش همبستگی اجتماعی ، فقدان نظارت و کنترل اجتماعی ، تمایل افراد به پرخاشگری ، ناکامی ، یادگیری اجتماعی ، قوم گرایی و داشتن تعصبات طایفه ای ، عدم اشتغال ، عدم آشنایی به قوانین ، حفظ آداب و سنن طایفه ای ، ضعف مالی ، غرورهای نابجای طایفه ای ، عدم حاکمیت قانون و ... اشاره نمود. از سویی دیگر مهم ترین متغیر های وابسته عبارتند از: سرقت، نزاع های دسته جمعی، انحرافات و کج روی های اجتماعی و...

بحث و آنالیز

الف) تحلیل توصیفی

استان کهگیلویه و بویراحمد طی شش ماه پایانی سال ۱۳۹۹ در سرقت های مهم رتبه ۲۹ کشوری و در سرقت های خرد رتبه ۲۷ را دارد این در حالی است که در سرقت های مسلحانه هیچ موردی ندارد. در تجاوز به عنف با کاهش ۵۰ درصدی نسبت به سال گذشته رتبه ۲۳ کشوری و شرارت ۲۷ کشور را دارد. امسال هم همانند سال گذشته با ۷ مورد قتل همانند سال گذشته رتبه ۱۹ و آخرین استان کشور و در خودکشی هم رتبه ۲۳ کشور می باشد. کشفیات مواد مخدر استان با ۳ تن و ۷۰۰ کیلو گرم نسبت به سال گذشته افزایش ۲۳ درصدی را شاهد هستیم. امسال ۹۰۰ نفر قاچاقچی ، توزیع کننده و مصرف کننده توسط نیروی انتظامی دستگیر و تحویل مراجع قضائی شدند. ۵۴ طرح در

استان در جهت تامین امنیت و مبارزه با متخلفین در نقاط مستعد جرم در مکان‌های مختلف و حتی رصد مراکز ترک اعتیاد، توسط نیروی انتظامی اجرا شده است. (انصاری، ۱۳۹۹: ۸۲).

بررسی وضعیت مجرمین براساس سن و شغل

با بررسی نمودار و جدول فراوانی مستخرج از پیمایش میدانی مشخص گردید که بیشترین مجرمین در سن‌های ۱۵-۲۵ و با ۴۳/۳ درصد و سن ۲۵-۳۵ سال با ۳۷/۱ درصد می‌باشند، در این سن معمولاً افراد نیاز‌هایی دارند و نقش‌هایی را در اجتماع باید قبول کنند که شرایط محیطی و جامعه و همچنین شرایط خانواده مانع آنها می‌شود و این افراد برای برطرف کردن نیازهای خود به جرم و جنایت روی می‌آورند. در بازه سنی ۳۵-۴۵ میزان ۱۱ درصد و در بازه سنی ۴۵-۵۵ سال میزان ۷/۶ می‌باشد. نوع فعالیت مجرمین نقش مهمی در ایجاد فرصت برای حضور در گروه‌های مخاطرات اجتماع و همچنین میزان نیاز مجرم دارد. بنابراین در یک بررسی از سطح سکونتگاه‌ها به بررسی شغل مجرمین پرداخته شده است و همانطور که قابل پیش‌بینی بود اکثر مجرمین بیکار می‌باشند که ۷۰/۵ درصد را به خود اختصاص داده است. ۲۳ درصد شغل آزاد، ۱/۳ درصد محصل و ۰/۸ درصد شاغل در بخش دولتی می‌باشند.

بررسی محل سکونت مجرمین و سطح تحصیلات

۲۹/۲ درصد مجرمین در روستای بله‌زار، ۲۸/۵ درصد در سکونتگاه مهربان و ۳۶/۸ درصد در مادوان سکونت دارند. تحصیلات در زندگی افراد نقش مهمی را ایفا می‌کند، مدرسه و دانشگاه علاوه بر حرفه‌آموزی در ساختن فردی اجتماع محور نقش مهمی را دارند و از طرفی با گرفتن وقت افراد، از احتمال حضور در گروه‌های خلاف و همچنین داشتن فرصت برای ارتکاب جرم، میزان وقوع جرم را کاهش می‌دهند. در بررسی‌های انجام شده مشخص شد که ۵۰/۹ درصد از مجرمین بی‌سواد و ۱۹/۸ درصد دارای تحصیلات مقطع دبستان، ۲۰/۹ درصد مقطع راهنمایی، ۴/۴ و ۳/۴ درصد به ترتیب مقطع دبیرستان و دیپلم می‌باشند و تنها ۰/۵ درصد تحصیلات دانشگاهی دارند. تحصیلات مناسب در ایجاد توانمندی و موقعیت شغلی برای افراد نقش مهمی دارد و بواسطه آن افراد می‌توانند اشتغال پیدا کرده و از نظر اقتصادی زندگی خود را تامین کنند و تا حدود بسیار زیادی وقوع جرم کاهش یابد.

بررسی فراوانی نوع جرم‌های اتفاق افتاده در سکونتگاه‌ها:

نوع جرم می‌تواند نشان‌دهنده نیازهای مجرمین قبل از ارتکاب جرم باشد بنابراین اطلاعات زیر در بررسی‌های انجام شده بدست آمده است.

جدول ۴. توزیع فراوانی جرم‌های اتفاق افتاده در سکونتگاه‌ها

	فراوانی	درصد فراوانی
شاخص‌ها	۲۲	۵/۷
قاچاق	۱۱	۲/۹
کلاهبرداری	۱۰۰	۲۶/۱
رفتار غیر اخلاقی		
سرقت	۲۴۴	۶۳/۷

قتل	۴	۱
سایر	۲	۰/۵
جمع کل	۳۸۳	۱۰۰

(منبع: پیمایش میدانی، ۱۴۰۰)

بررسی زمان وقوع جرم و سکونتگاه محل وقوع جرم

باتوجه به اطلاعات بدست آمده ۶۹/۲ درصد جرائم در اواخر شب و ۱۹/۶ درصد در ظهر ۷/۸ درصد در عصر و ۱/۸ درصد در صبح رخ داده است، پس نیاز می باشد در اواخر شب امنیت و نظارت را بالا برد و روشنایی معابر و سکونتگاه ها را تقویت کرد. با توجه به اطلاعات بدست آمده بیشتر مجرمین تمایل به ارتکاب جرم در شهر یاسوج را بدلیل وجود ثروت بیشتر و همچنین ازدحام بالاتر دارند و از طرفی ناشناس بودن در این سکونتگاه عامل دیگری در ارتکاب جرم در سکونتگاه های دیگر برای مجرمین می باشد.

ب) تحلیل استنباطی

بررسی عامل مهاجرت در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم توسط رگرسیون

مهاجرت: شهر یاسوج یک شهر مهاجر پذیر می باشد که رشد زیادی داشته است، مهاجرین بدلیل نداشتن شرایط اقتصادی مناسب و همچنین بیکاری و یا شغل با درآمد کم، در حاشیه های شهر که هزینه خرید و اجاره مسکن پایین می باشد ساکن شدند. در این سکونتگاه ها بدلیل وجود افراد مهاجر و کاهش اصل CPTED مبنی بر ایجاد امنیت توسط افرادی که آشنایی و همبستگی دارند و از طرفی این حضور مهاجرین دارای شرایط اقتصادی و فرهنگی پایین در یک مکان شرایط را برای درگیری های قومی و ناموسی و در برخی موارد لفظی افزایش داده است.

جدول ۵. جدول آنووا بررسی عامل مهاجرت در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم

آنووا ^a						
سطح معنا داری	F	میانگین مربعات	Df	جمع مربعات	مدل	
۰/۰۰۹ ^b	۶/۸۵۲	۳/۶۰۱	۱	۳/۶۰۱	رگرسیون	۱
		۰/۵۲۶	۳۸۱	۲۰۰/۲۲۱	باقیمانده	
			۳۸۲	۲۰۳/۸۲۲	جمع	

a. متغیر وابسته: جرم
b. پیش بینی کننده: (ثابت) مهاجرین

(منبع: تحلیل های آماری حاصل از پژوهش، ۱۴۰۰)

در جدول آنووا سطح معنا داری کمتر از ۰.۰۵ می باشد بنابراین از تحلیل رگرسیون استفاده می کنیم.

جدول ۶. جدول بررسی عامل مهاجرت در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم با آزمون

رگرسیون

ضرایب ^a			
سطح معناداری	T	ضرایب استاندارد شده	ضرایب غیر استاندارد
		B	Std. Error

۱	(مقدار ثابت)	۴/۴۹۱	۰/۱۵۲	۲۹/۵۰۰	۰/۰۰۰
	مهاجرین	-۰/۱۰۶	۰/۰۴۰	-۰/۱۳۳	۰/۰۰۹

a. متغیر وابسته: جرم

(منبع: تحلیل‌های آماری حاصل از پژوهش، ۱۴۰۰)

در این جدول ضریب تاثیر را می‌توان بدست آورد که نشان می‌دهد متغیر مستقل با چه میزانی بر متغیر وابسته تاثیر می‌گذارد، سطح معنا داری با توجه به جدول کمتر از ۰.۰۵ می‌باشد. ضریب تاثیر مطابق جدول ۰/۱۳۳- می‌باشد. معادله رگرسیون متغیر وابسته = $۴/۴۹۱ + ۰/۱۳۳ - *$ (متغیر وابسته)

میزان جرم و جنایت در سکونت گاه‌ها با توجه به مهاجرینی که دارای شرایط اقتصادی مناسب نمی‌باشند افزایش می‌یابد و همچنین نوع فرهنگ نامناسب مهاجرین سبب ایجاد نزاع‌های محلی و قومی می‌شود بطوری که بر اثر یک درگیری لفظی، درگیری‌های قومی صورت می‌گیرد و ناامنی بالا می‌رود. تنوع فرهنگی و اجتماعی و قومی در این سکونتگاه‌ها، با توجه به منفی بودن این شاخص‌ها در این مناطق سبب تشدید جرائم شده و ناامنی‌ها بخصوص درگیری‌های ناموسی و قومی و سرقت را بالا برده است. همانطور که مشخص می‌باشد این جرائم، جرائم بزرگتری مثل قتل را نیز در پی خواهند داشت.

بررسی عامل فرهنگ فقر در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم توسط رگرسیون

فرهنگ فقر: فقرای طردشده از جامعه مدنی، خود را در دنیای خود محصور می‌بینند. نابرخورداری از امکانات و محدودیت ارتباط با گروه‌های ناهمگن، بستری را فراهم می‌کند که در آن زمینه اعتماد به ایجاد وضعیت بهتر، نه تنها سرکوب می‌شود، بلکه افراد را در نوعی خلسه و بی‌اعتنایی به وضع موجود فرو می‌برد. در واقع، کمبود امکانات و شکل نگرفتن فضای ارتباطی مشترک برای فقرا و نیز آگاهی حداقلی از دنیای پیرامون، زمینه بروز بیشتر فرهنگ فقر را فراهم می‌کند؛ بنابراین، ارتباط محدود با دنیای اطلاعات، به همراه محبوس شدن در چارچوب اطلاعات فرهنگ قومی، در تشدید فرهنگ فقر مؤثر است. فرهنگ فقر یعنی اینکه ما چگونه نظام نابرابری به ارث رسیده از نیاکان خود را می‌پذیریم. فرهنگ تقریباً شامل توجیهاتی برای نابرابری است؛ یعنی اگر کسی سخت کار کند، به موقعیت بهتری می‌رسد. برگر استدلال می‌کند که وجود دو نوع ایدئولوژی به حفظ نابرابری کمک می‌کند. منزلت اجتماعی پایین، احساس ناامنی در کنش اجتماعی، سطح اقتصادی پایین از ویژگی‌های فرهنگ فقر می‌باشد.

جدول ۷. جدول آنووا بررسی عامل فرهنگ فقر در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم

		آنووا				
مدل	جمع مربعات	Df	میانگین مربعات	F	سطح معنا داری	
1	رگرسیون	۳/۰۳۳	۱	۳/۰۳۳	۵/۷۵۵	۰/۰۱۷ ^b
	باقیمانده	۲۰۰/۷۹۰	۳۸۱	۰/۵۲۷		
	جمع	۲۰۳/۸۲۲	۳۸۲			

a. متغیر وابسته: جرم
b. پیش بینی کننده: (ثابت) فرهنگ فقر

(منبع: تحلیل‌های آماری حاصل از پژوهش، ۱۴۰۰)

در جدول آنووا سطح معنا داری کمتر از ۰.۰۵ می‌باشد بنابراین تحلیل رگرسیون استفاده می‌کنیم.

جدول ۸. جدول بررسی عامل فرهنگ فقر در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم با آزمون رگرسیون

ضرایب ^a					
مدل	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد شده		T	سطح معناداری
		B	Std. Error		
۱	(مقدار ثابت)	۳/۷۴۴	۰/۱۵۵	۲۴/۲۱۶	۰/۰۰۰
	فرهنگ فقر	۰/۰۹۹	۰/۰۴۱	-۰/۱۲۲	۰/۰۱۷

a. متغیر وابسته: جرم.

(منبع: تحلیل های آماری حاصل از پژوهش، ۱۴۰۰)

در این جدول ضریب تاثیر را می توان بدست آورد که نشان می دهد متغیر مستقل با چه میزانی بر متغیر وابسته تاثیر می گذارد ، سطح معناداری با توجه به جدول کمتر از ۰.۰۵ می باشد . ضریب تاثیر مطابق جدول ۰/۱۲۲ می باشد . معادله رگرسیون متغیر وابسته = $۰/۱۲۲ + ۳/۷۴۴ * (\text{متغیر وابسته})$

منزلت اجتماعی پایین در سطح سکونتگاه ها سبب سرکوبی امیال و آرزوها و خواسته های مثبت این افراد شده و این سرکوبی سبب آسیب روانی شده که بدنبال راهی خواهند بود برای بروز آن ، گاهی افراد در برخورد با گروه های خلافکار و خطرناک برای جامعه ، مسیر خود را برای دست یابی به امیال خود پیدا کرده و وارد این گروه ها شده و در سطح بزرگتر باند ها را شکل می دهند . احساس ناامنی در کنش اجتماعی و نداشتن میزان توانایی در بر طرف کردن نیاز های اقتصادی و مشکلات خود در سطح جامعه سبب ایجاد نوع فقر فکری شده که این گروه افراد را در سطح پایین نگه می دارد و از طریق درگیری با جرم ممکن است در تلاش برای رفع نیاز های خود اقدام کنند . سطح اقتصادی پایین عاملی محسوس در ارتکا جرم و جنایت می باشد که از موارد آشکار آن می توان به سرقت اشاره کرد . همانطور که در جدول مشخص می باشد ارتباط بین میزان جرم و فرهنگ فقر معنا دار می باشد و می توان با ساماندهی و ایجاد شرایط مناسب برای بهبود شرایط فرهنگ فقر در این سکونتگاه ها میزان جرم و جنایت را بهبود بخشید.

▪ بررسی عامل زیرساخت شهری در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم توسط رگرسیون زیر ساخت های شهری : مدیریت شهری در ایجاد مکانی امن و بدور از تشنج برای ارتکاب جرم و جنایت نقش مهمی دارد . از جمله وضعیت معابر ، روشنایی ، سرانه پارک و فضای سبز، دسترسی های مناسب می توانند در ایجاد فرصت برای جرم و جنایت نقش موثری داشته باشند.

جدول ۹. جدول آنووا بررسی عامل زیرساخت شهری در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط آن با میزان

جرم						
آنووا ^a						
مدل	جمع مربعات	Df	میانگین مربعات	F	سطح معناداری	
1	رگرسیون	۲/۹۳۳	۱	۲/۹۳۳	۵/۵۶۳	۰/۰۱۹ ^b
	باقیمانده	۲۰۰/۸۸۹	۳۸۱	۰/۵۲۷		

جمع	۲۰۳/۸۲۲	۳۸۲
a. متغیر وابسته: جرم		
b. پیش بینی کننده: (ثابت) زیرساخت		

(منبع: تحلیل های آماری حاصل از پژوهش، ۱۴۰۰)

در جدول آنووا سطح معنا داری کمتر از ۰.۰۵ می باشد بنابراین از تحلیل رگرسیون استفاده می کنیم. جدول شماره ۱۰: جدول بررسی عامل زیرساخت شهری در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم با آزمون

رگرسیون

مدل	ضرایب غیر استاندارد		T	سطح معناداری
	B	Std. Error		
۱	۳/۹۰۵ (مقدار ثابت)	۰/۰۹۲	۴۲/۳۰۹	۰/۰۰۰
	۰/۱۲۵	۰/۰۵۳	۰/۱۲۰	۲/۳۵۹

a. متغیر وابسته: جرم

(منبع: تحلیل های آماری حاصل از پژوهش، ۱۴۰۰)

سطح معنا داری با توجه به جدول کمتر از ۰.۰۵ می باشد. ضریب تاثیر مطابق جدول ۰/۱۲۰ می باشد. معادله رگرسیون متغیر وابسته = $۰/۱۲۰ + ۳/۹۰۵ * (\text{متغیر وابسته})$ با توجه به اینکه سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ می باشد رابطه معنا داری میان زیرساخت های شهری و میزان جرم در سکونت گاه های پیرامونی وجود دارد که از جمله می توان به روشنایی معابر اشاره کرد که در محیط های تاریک و پنهان میزان فرصت برای ارتکاب جرم بیشتر می باشد. آشفستگی های معابر و نبود معابر مناسب با دید کافی می تواند میزان جرم را افزایش دهد. همچنین زیر ساخت های شهری نامناسب بر روان اجتماعی افراد تاثیر منفی دارد که اثرات آن را بشکل جرم و جنایت در سطح اجتماع ظهور پیدا می کند.

▪ بررسی عامل آسیب های اجتماعی و روانی در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم توسط رگرسیون

آسیب های روانی و اجتماعی: در مدت زندگی افراد و شکل گیری شخصیت افراد شرایط محیطی در صورت مناسب نبودن می تواند تاثیرگذار بوده و اثراتی جبران ناپذیری بر روان افراد داشته باشد که احساس بی قدری و پوچی در درون آنها بوجود می آید و گروه های ناهنجار اجتماعی، نزاع های محلی آنها را مورد آسیب قرار می دهد. جدول ۱۱. جدول آنووا بررسی عامل آسیب های اجتماعی و روانی در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط

آن با میزان جرم

آنووا ^a					
مدل	جمع مربعات	Df	میانگین مربعات	F	سطح معناداری
1	۲/۷۳۶	۱	۲/۷۳۶	۵/۱۸۳	۰/۰۲۳ ^b
	۲۰۰/۰۸۷	۳۸۱	۰/۵۲۸		
	۲۰۳/۸۲۲	۳۸۲			

a. متغیر وابسته: جرم
b. پیش بینی کننده: (ثابت) آسیب روانی

(منبع: تحلیل های آماری حاصل از پژوهش، ۱۴۰۰)

در جدول آنووا سطح معنا داری کمتر از ۰.۰۵ می باشد بنابراین از تحلیل رگرسیون استفاده می کنیم.

جدول ۱۲. جدول بررسی عامل آسیب های اجتماعی و روانی در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم با آزمون رگرسیون

مدل	ضرایب ^a			T	سطح معناداری
	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد شده		
	B	Std. Error	Beta		
۱	(مقدار ثابت)	۴/۴۴۲	۰/۱۵۳	۲۹/۰۶۴	۰/۰۰۰
	آسیب روانی	-۰/۰۸۸	۰/۰۳۸	-۰/۱۱۶	۰/۰۲۳

(منبع: تحلیل های آماری حاصل از پژوهش، ۱۴۰۰)

در این جدول سطح معنا داری با توجه به جدول کمتر از ۰.۰۵ می باشد. ضریب تاثیر مطابق جدول -۰/۱۱۶- می باشد. معادله رگرسیون متغیر وابسته = $۴/۴۴۲ + (-۰/۱۱۶) * (\text{متغیر وابسته})$ احساس بیقدری، تاثیر گروه های ناهنجار اجتماعی، نزاع های محلی از جمله آسیب های روانی هستند که در مناطق این وجود دارند و افراد را به سمت جرم و جنایت پیش می برند. با توجه به سطح معنا داری که کمتر از ۰/۰۵ می باشد ارتباط معنا داری میان آسیب های روانی در این سکونتگاه ها و میزان جرم وجود دارد.

بررسی ارتباط بین اختلافات خانوادگی و ناموسی، مسائل مالی، اختلافات قدیمی و کینه ورزی ها، اختلافات ملکی- زراعی، مزاح و بی احترامی های کلامی با میزان وقوع جرم

در آزمون تی تست تک نمونه ای، مقدار میزان یا حاکمیت یک متغیر رو در جامعه ای می سنجیم. اگر میزان سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ باشد نشان می دهد میزان متغیر با میانگین اختلاف دارد یا بیشتر و یا کمتر می باشد. اگر حد بالا و پایین مثبت باشند میزان متغیر بیشتر از میانگین می باشند، اگر حد بالا و پایین منفی باشند میزان متغیر کمتر از میانگین می باشند، اگر حد بالا مثبت و حد پایین منفی باشند میزان متغیر در حد میانگین می باشند.

جدول ۱۳. جدول بررسی عوامل جرم در مناطق حاشیه ای یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم با آزمون تی تست

تک نمونه ای

آزمون تی تست تک نمونه ای					
ارزش تست = 3					
t	Df	سطح معنا داری (2-tailed)	تفاوت میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪ تفاوت	
				حد پایین	حد بالا
اختلاف مالی	۹/۶۵۶	۳۸۲	۰/۰۰۰	۰/۵۲۰	۰/۶۳
اختلاف ملکی	۱۰/۹۵۶	۳۸۲	۰/۰۰۰	۰/۵۴۶	۰/۶۴

آسیب روانی	ضریب همبستگی	-	۰/۶۵۸*	۰/۵۰۸*	-۰/۰۹۴	۱/۰۰۰	-۰/۱۲۰*	۰/۰۲۷	-	-۰/۱۰۱*
	سطح معناداری	۰/۱۱۷	*	*	*	.	*	*	۰/۰۴۶	.
	(2-tailed)	۰/۰۲۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۶۷	.	۰/۰۱۹	۰/۰۶۳	۰/۳۷۲	۰/۰۴۷
	فراوانی	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳
فقر	ضریب همبستگی	۰/۸۲۲	-۰/۱۳۳**	۰/۰۹۲	۰/۱۴۱*	-	۱/۰۰۰	۰/۵۴۸*	۰/۷۱۴	۰/۷۶۷**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۹	۰/۰۷۲	۰/۰۰۶	۰/۰۱۹	.	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	(2-tailed)	۰/۰۰۰	۰/۰۰۹	۰/۰۷۲	۰/۰۰۶	۰/۰۱۹	.	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	فراوانی	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳
بیسواد ی	ضریب همبستگی	۰/۵۷۱	-۰/۰۱۹	۰/۱۲۶*	۰/۱۳۷*	۰/۰۲۷	۰/۵۴۸*	۱/۰۰۰	۰/۴۶۵	۰/۵۱۲**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۷۰۸	۰/۰۱۴	۰/۰۰۷	۰/۶۰۳	۰/۰۰۰	.	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	(2-tailed)	۰/۰۰۰	۰/۷۰۸	۰/۰۱۴	۰/۰۰۷	۰/۶۰۳	۰/۰۰۰	.	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	فراوانی	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳
بیکاری	ضریب همبستگی	۰/۸۰۷	-۰/۰۷۵	۰/۰۸۴	۰/۰۸۱	-۰/۰۴۶	۰/۷۱۴*	۰/۴۶۵*	۰/۰۰۰	۰/۶۹۴**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۱۴۲	۰/۱۰۱	۰/۱۱۲	۰/۳۷۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	.	۰/۰۰۰
	(2-tailed)	۰/۰۰۰	۰/۱۴۲	۰/۱۰۱	۰/۱۱۲	۰/۳۷۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	.	۰/۰۰۰
	فراوانی	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳
مدیریت ناکارآمد	ضریب همبستگی	۰/۸۶۹	-۰/۰۷۲	۰/۱۷۸*	۰/۰۷۲	-۰/۱۰۱	۰/۷۶۷*	۰/۵۱۲*	۰/۶۹۴	۱/۰۰۰
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۱۵۹	۰/۰۰۰	۰/۱۵۹	۰/۰۴۷	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	.
	(2-tailed)	۰/۰۰۰	۰/۱۵۹	۰/۰۰۰	۰/۱۵۹	۰/۰۴۷	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	.
	فراوانی	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳

(منبع: تحلیل های آماری حاصل از پژوهش، ۱۴۰۰)

با توجه به نتایج حاصل از آزمون اسپیرمن و بررسی این نتایج، سطح معناداری در ارتباط بین شاخص جرم در مناطق حاشیه نشین و میزان جرم کمتر از ۰/۰۵ می باشد بنابراین در این سکونتگاه ها میزان جرم بالا بوده و همچنین فرضیه ما مورد قبول می باشد، پس بین مکان محل سکونت شهروندان نواحی پیرامونی شهر یاسوج و افزایش جرم در این سکونتگاهها ارتباط معناداری وجود دارد.

نتیجه گیری و دستاورد علمی پژوهشی

حدود ۶۵ درصد پاسخگویان مردان و در بازه سنی ۲۵-۳۵ سال بوده اند. حدود ۴۸ درصد آنان دارای تحصیلات دانشگاهی بوده اند، از طریق پاسخگویان، به شناسایی مجرمین پرداخته شده است و اطلاعات مناسبی در این زمینه کسب شده است. بیشتر مجرمین در رده سنی ۱۵-۲۵ سال و ۲۵-۳۵ سال می باشند، که نشان از بازه سنی مورد آسیب در این سکونتگاه ها می باشد. در ادامه به بررسی وضعیت شغلی این مجرمین پرداخته شد که همانطور که انتظار می رفت، حدود ۷۰ درصد آنها بیکار و ۲۳ درصد دارای شغل آزاد می باشند، حدود ۹۰ درصد از مجرمین بی سواد و یا تحصیلات تا سیکل دارند، از طرفی بیکاری سبب ایجاد فرصت برای ملحق شدن این افراد به گروه های جرم و جنایت شده و از طرفی تحصیلات کم، آنها را از داشتن شغل و حرفه منع کرده است، در آزمون های انجام شده این ارتباط اثبات گردیده است و همچنین آموزش که در اجتماع محور کردن افراد نقش مهمی دارد،

بدلیل نبود این افراد در محیط‌های آموزشی، اجتماع محور نشده‌اند و همچنین فرصت برای ارتکاب جرم پیدا کرده‌اند. بیشترین جرم اتفاق افتاده سرقت و سپس رفتار غیر اخلاقی بوده است. همانطور که در مطالعات پیشین عنوان شده است هم زیرساخت‌های شهری و هم سن رابطه معنا داری با میزان ارتکاب جرم دارد ولی تفاوت مطالعات پیشین در این می‌باشد که تحصیلات را امری غیرتاثیرگذار در میزان جرم بیان کرده‌اند در صورتی که رابطه معناداری بین تحصیلات و میزان جرائم شهری را این پژوهش نشان می‌دهد سن مجرمین در بازه ای می‌باشد که آرزوها و امیالی دارد که بطور طبیعی و معمول نمی‌تواند به آنها دست یابد و از طرفی این افراد مهارت و تخصص خاصی ندارند بنابراین بیشتر آنان بیکار یا به مشاغل آزاد و غیر تخصصی می‌پردازند که این سبب می‌شود از نظر تامین نیازهای خود بازمانده و و دچار آسیب‌های روانی شوند (احساس بی‌قدری و پوچی، تاثیر گروه‌های ناهنجار اجتماعی، نزاع‌های محلی از جمله آسیب‌های روانی هستند که در مناطق حاشیه نشینی وجود دارند و افراد را به سمت جرم و جنایت پیش می‌برند نتایج آزمون‌ها ارتباط معنا داری میان آسیب‌های روانی در این سکونتگاه‌ها و میزان جرم در این سکونتگاه‌ها را نشان می‌دهد) پس آموزش و تحصیلات دانشگاهی در زندگی این افراد می‌تواند نقش مهمی را داشته باشد و در ادامه بیان می‌کند، تاریکی و خلوتی دو عامل مهم در ارتکاب جرم در این سکونتگاه‌ها می‌باشد و بیشتر جرم‌ها در اواخر شب رخ داده است. اکثر مجرمین ملاک هدف خود را شهر یاسوج قرار داده‌اند بدلیل شلوغی و ناشناس بودن و همچنین ارزش بیشتر مناطق شهری می‌باشد.

در مطالعات پیشین بررسی شده ویژه‌ای به خصوصیت طایفه ای بودن شهرهایی مثل شهر یاسوج نشده است ولی در این پژوهش به تحلیل عوامل تاثیر گذار بر میزان جرم در نواحی پیرامونی شهر یاسوج پرداخته شده است بررسی عوامل جرم در مناطق حاشیه ای یاسوج و ارتباط آن با میزان جرم نشان می‌دهد که بیشترین عوامل جرم در مناطق حاشیه ای یاسوج، اختلافات خانوادگی و ناموسی، مسائل مالی، اختلافات قدیمی و کینه ورزی‌ها، اختلافات ملکی - زراعی، مزاح و بی‌احترامی‌های کلامی باشد. اختلافات قومی و طایفه ای در جوامع اجتماعی کوچک که هنوز وابستگی‌های قومی و قبیله ای را دارند و یک اختلاف فردی می‌تواند به اختلافات قبیله ای دامن زند، بیشتر از سایر جوامع می‌تواند تهدیدی برای امنیت در سطح شهر و سکونتگاه باشد. همانطور که در آزمون‌های انجام شده نیز اثبات گردیده است، عامل فقر و فرهنگ فقر باعث ایجاد تمایل یک فرد به روی آوردن به راه‌های غیرقانونی برای دستیابی به نیازهای زندگی می‌شود. از طرفی فرهنگ فقر سبب ایجاد حس خواری و پایین بودن در سطح اجتماع را در فرد ایجاد می‌کند به طوری که در حضور برخی افراد در سطح ادارات این موضوع را می‌توان مشاهده کرد و فرد دچار آسیب روحی و اجتماعی می‌شود و خود را جدا از اجتماع می‌بیند. آسیب‌های روانی و اجتماعی و در پی آن فشارهای مالی به همراه داشتن وقت آزاد زیاد و از طرفی تحصیلات پایین همه دست به دست هم می‌دهند که یک فرد مستعد برای ارتکاب جرم و جنایت باشد. شهر یاسوج بدلیل رشد جمعیتی و کالبدی و همچنین مرکز استان بودن، باعث رشد سکونتگاه‌های پیرامونی شده است، از طرفی این سکونتگاه‌ها با داشتن زمین‌های ارزانتر نسبت به شهر یاسوج پذیرای مهاجرین سایر شهر بوده‌اند که برخی از این مهاجرین جذب شهر یاسوج و بسیاری از آنها جذب سکونتگاه‌های پیرامونی شده‌اند. در این میان دلایلی از جمله نداشتن تخصص و حرفه توسط این مهاجرین، بیکاری و... سبب شده است که این افراد جذب نظام اقتصادی نشده و در زیر بار فشار

های مالی و روانی دچار آسیب شوند سکونتگاه های پیرامونی با توجه به تحلیل های انجام شده تاثیر زیادی بر نا امنی شهر یاسوج می گذارند و به نوعی جامعه هدف می باشد .

شهر یاسوج و سکونتگاه های اطراف آن ، دارای جامعه طایفه ای و قبیله ای می باشد که مشکلات فردی هم می تواند باعث درگیری میان طایفه ها شود وهم پتانسیل این را داردکه اختلافات فردی بوسیله افراد ریش سفید طایفه مورد حل قرار گیرد. پس یک جامعه قبیله ای در صورت داشتن مدیریت کارآمد می تواند جامعه ای امن تر نیز باشد و مدیریت کارآمد در برنامه ریزی جرم و جنایت نقش موثری را ایفا می کند. زیرساخت های شهری با در نظر گرفتن نظریه CPTED نقش موثری در ایجاد امنیت داشته است بطوری که هزینه ها را کاهش داده و از طرفی امنیت را بالا می برد. روشنایی مناسب در سطح معابر و نبود کنج های خلوت و محیط های مستعد جرم و جنایت ، معابر مناسب جهت عبور عابرین ، شبکه دسترسی مناسب ، کاربری های ۲۴ ساعته و فعال در مکان های احتمال بروز جرم و جنایت ، آموزش های مناسب ساکنین در عدم استفاده غلط از وسایل و ایجاد فرصت برای سارقین و در نهایت همکاری سایر افراد در ایجاد محیطی امن در سطح سکونتگاه می تواند بر بهبودی شرایط تاثیر مناسبی داشته باشد. آزمون تی تست تک نمونه ای نشان داده است که بیشترین عوامل جرم در مناطق حاشیه ای یاسوج، اختلافات خانوادگی و ناموسی، مسائل مالی، اختلافات قدیمی و کینه ورزی ها، اختلافات ملکی - زراعی ، مزاح و بی احترامی های کلامی باشد و نشان دهنده این می باشد که شهر یاسوج و سکونتگاه های پیرامونی آن هنوز دارای نظام طایفه ای می باشد و این درگیری ها نشان می دهد که نزاع های فردی جدید و قدیمی همچنان در میان طایفه ها وجود داشته و از طرفی ریش سفیدان نتوانسته اند این نزاع ها را حل کنند و نیازمند کسب آموزش هایی در برخورد با این مسائل می باشند. توانمندسازی فرهنگی ساکنین و مشارکت مردمی که در طبقه بندی ای شامل: نهادسازی ،توانمندسازی اقتصادی ، توانمندسازی کالبدی می باشد می تواند آموزش ساکنین در کارگاه ها ، اعطای تسهیلات ویژه در حمایت از کسب و کار و ایجاد امنیت در محل سکونت را همراه داشته باشد. از دیگر پیشنهادات می توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. استفاده از اصول CPTED مبنی بر ایجاد امنیت توسط افراد و ایجاد گره های اجتماعی برای حضور بیشتر مردم در مکان های خلوت و جرم زا ، برای کاهش میزان جرایم شهری در این مکان ها، ایجاد توانمندسازی و اشتغال برای ساکنین از طریق تعاونی های مردمی و خودجوش
۲. تلاش برای عمران و توسعه روستاهای منطقه و جلوگیری از مهاجرت آنها به شهر
۳. فرهنگ سازی و ارتقا سطح آن با ایجاد مراکز آموزش محور و همچنین تخصیص دفتر یا شرکت های تعاونی خاصی مبنی بر رسیدگی به بروکراسی اداری و بانکی برای سکونتگاه های پیرامونی خاص و کمک به بالا بردن منزلت اجتماعی این سکونتگاه ها
۴. توجه به ساماندهی زیر ساخت های شهری ، معابر ، فضای سبز و پارک ها، روشنایی و پاکیزگی گذرگاه ها ، مدیریت یکپارچه و هوشمند و همچنین توجه به زیبایی های بصری در این سکونتگاه ها.
۵. ایجاد مراکز مشاوره خانواده بصورت کارآمد و همچنین حضور بزرگان طایفه ها در عرصه و برنامه ریزی یکپارچه برای کاهش آسیب های روانی و آسیب های ناشی از محیط بر ساکنین .

۶. شناسایی و حل کردن اختلافات خانوادگی در مراحل اولیه ظهور و جلوگیری از ایجاد درگیری های طایفه ای
۷. استفاده از نقش طوایف و ریش سفیدان در پیشگیری از نزاع دسته جمعی در استان و پیش بینی مراقبت های مناسب برای کودکانی که شاهد نزاع های خانوادگی بوده اند،
۸. رسیدگی سریع و خارج از نوبت به پرونده های نزاع های دسته جمعی و استفاده از عوامل بازدارنده قوی
۹. ایجاد فرهنگ سازی های کلامی برای جلوگیری از درگیری های لفظی توسط سازمان های مرتبط با تبلیغات از جمله صدا سیما
۱۰. ارائه الگوهای مناسب رفتاری به دانش آموزان و ایجاد حالت خوداصلاحی و خودکنترلی در دانش آموزان استان

منابع

- ابراهیم پور، داود، حبیب زاده، اصحاب، خاله اوغلی چرندابلی، زینب(۱۳۹۹)، مطالعه عوامل اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی در میان حاشیه‌نشینان و غیرحاشیه‌نشینان شهر تبریز. فصلنامه علمی مطالعات امنیت اجتماعی، ۱۱
- ابراهیمی، سید محمد(۱۳۸۴)، آسیب شناسی اقتصادی نقاط حاشیه نشینی استان قزوین و بررسی ارتباط آن با جرائم چاپ در مقالات برگزیده همایش حاشیه نشینی و امنیت قضایی - انتشارات دادگستری
- احمدیان، محمدعلی(۱۳۹۱)، حاشیه نشینی، ریشه ها و راه حل ها - نشریه اندیشه حوزه شماره ۴۳ و ۴۴
- انصاری، مهدی(۱۳۹۹) آخرین آمار جرم و جنایات در شهر یاسوج برگرفته از لینک <http://tabnakkohkiluye.ir/fa/news/784356/>
- برادران، مراد(۱۳۹۶)، حاشیه نشینی: تحلیل جامعه شناختی مسائل اجتماعی سیاست های مسکن و پدیده ی غیررسمیت (نمونه موردی میان آباد، اسالم شهر، تهران)، بررسی مسائل اجتماعی ایران، دوره هشتم، شماره اول، بهار و تابستان ۱۳۹۶
- بشریه، طهمورث(۱۳۹۷)، رابطه حاشیه نشینی با ارتکاب جرم در شهر کرمانشاه، مجله پژوهش های حقوق جزا و جرم شناسی، شماره ۱۱ نیمسال اول ۱۳۹۷
- پیران، پرویز(۱۳۷۳)، آلونک نشینی در ایران: دیدگاه های نظری با نگاهی به شرایط ایران، اطلاعات سیاسی - اقتصادی، ۱۳۶۶ تا ۱۳۷۴.
- تقوایی، مسعود(۱۳۸۹)، بررسی و مقایسه شاخص های شش گانه جرم در سطح مناطق مختلف شهر شیراز، جغرافیا (انجمن جغرافیایی ایران) سال هشتم پاییز ۱۳۸۹ شماره ۲۶
- حاج یوسفی، علی(۱۳۸۱)، حاشیه نشینی شهری و فرایند تحول آن، فصلنامه ی هفت شهر، سال سوم، شماره هشتم، ص ۱۲-۲۵.
- خالو باقری، مهدیه(۱۳۹۰)، نابرابری اقتصادی و شکل گیری و رشد سکونتگاه های غیررسمی در شهرها- با تأکید بر مورد ایران، دانشکده معماری و شهرسازی - دانشگاه شهید بهشتی ۱۳۹۰.
- دورکیم، امیل(۱۳۸۱)، درباره تقسیم کار اجتماعی، ترجمه باقر پرهام، ویراست دوم، چاپ اول، تهران، نشر مرکز
- دورکیم امیل(۱۳۸۱)، درباره تقسیم کار اجتماعی(ترجمه ب. پرهام)، تهران: نشر مرکز.
- رحمتی، بی نام(۱۳۹۱)، بررسی شاخص های طراحی محیطی در پیشگیری از جرم، فصلنامه هویت شهر، شماره ۱۶ / سال ۷ / زمستان ۱۳۹۲ / ص ۶۳-۷۰

- رستم زاده، یاور (۱۳۹۱)، ساماندهی و توانمندسازی سکونتگاه های غیر رسمی در محلات شهری با بررسی نگرش ساکنین محلی؛ مورد پژوهشی محله توحیدشهر بندرعباس، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۲۸ پاییز و زمستان صفحه ۳۳۶-۳۲۱
- روستا، زهرا (۱۳۹۲)، ارزیابی روند توسعه فیزیکی شهر شیراز و تأثیر شرایط فیزیوگرافیک بر روند تغییرات کاربری اراضی، مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، سال بیست و چهارم، شماره ۱، صص ۲۰۰-۱۸۳.
- زنگی آبادی، علی (۱۳۹۴)، پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، تحلیل زمانی - مکانی آسیب های اجتماعی مرتبط با مواد مخدر (مطالعه موردی: منطقه ۱۲ شهر تهران)
- زنگی آبادی، علی و مبارکی، امید (۱۳۹۱)، بررسی عوامل موثر بر شکل گیری حاشیه نشینی شهر تبریز و پیامدهای آن مطالعه موردی محلات احمد آباد، نمجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، شماره یک.
- سجاسی قیداری، حمدالله (۱۳۹۳)، راهکار راهبردی کنترل رشد حاشیه نشینی در مناطق شهری مطالعه موردی شهرستان بناب، مجله جغرافیا و توسعه فضای شهری، شماره ۱، ۱۳۹۳
- شاطریان، محسن (۱۳۹۹)، مدل سازی و تحلیل عوامل مؤثر بر وقوع جرم در مناطق حاشیه نشین شهر کاشان، فصلنامه علمی برنامه ریزی منطقه ای، سال ۱۰، شماره پیاپی ۳۷، بهار ۱۳۹۹ صفحه ۹۲
- شاطریان، محسن (۱۳۹۲)، عوامل موثر بر شکل گیری حاشیه نشینی در شهر کاشان نمونه موردی محله غربت ها و پمپ رعیتی، فصلنامه علمی پژوهشی انجمن جغرافیای ایران، شماره ۳۶
- صرافی، مظفر (۱۳۹۳)، واکاوی معیار های پهنه بندی فقر شهری در شهر قدس: به سوی مفهوم مشترک محدوده های فرودست شهری، نشریه هفت شهر، دوره ۴، شماره ۴۷
- صرافی، مظفر (۱۳۸۱)، ویژگی های حاشیه نشینی، فصلنامه هفت شهر، سال سوم، شماره هشتم، صفحه ۸۸-۹۱
- صرافی، مظفر (۱۳۸۷)، ساماندهی سکونتگاه های غیر رسمی کشور در پرتو حکمروایی خوب شهری، شماره ۳۳ هفت شهر صنعتی شرقی، نادر (۱۳۹۶)، تحلیل ساختاری رابطه میان حاشیه نشینی و جرم، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال نهم، شماره سوم، پاییز ۹۶
- طالشی، م. و امیر فخریان، م. (۱۳۹۰)، ناپایداری سکونتگاه های روستایی و آینده حاشیه نشینی در خراسان رضوی. فصلنامه علمی - پژوهشی انجمن جغرافیای ایران. دوره جدید. سال نهم. شماره ۲۹
- عبدی، عطاالله (۱۳۹۷)، رابطه حاشیه نشینی با تهدیدات امنیت ملی: نقش واسطه ای حس تعلق مکانی (مورد مطالعه: ماهدشت کرج)، پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، سال یازدهم، شماره سوم (پیاپی چهل و سوم)، پاییز ۱۳۹۷
- عظیمی، نورالدین، کرمی، نجمه، عطابخش، فاطمه (۱۳۹۶)، بررسی نقش عوامل اجتماعی و کالبدی بر احساس امنیت شهروندان در شهر رشت. معماری و شهرسازی آرمان شهر، ۱۰ (۱۹)، ۱۳۱-۱۴۲.
- کاظمیان غلامرضا (۱۳۹۱)، ارزیابی کنشگران توسعه ناپایدار محله های غیر رسمی، دو فصلنامه دانشگاه هنر، شماره ۸ بهار و تابستان
- محمدپور، ملیحه (۱۳۹۲)، روزنامه جام جم، شماره ۳۸۶۷، چهارشنبه ۲۷ آذر ۱۳۹۲
- محمودی پاتی، فرزین و محمدپور عمران، محمد (۱۳۸۷)، سیاست های مدیریت زمین شهری، تهران: انتشارات شهیدی
- مقصودی، سوده (۱۳۹۳)، جنسیت و نقشهای اجتماعی آزمون نظری (پارسونز)، مطالعات اجتماعی در ایران، دوره ۳ شماره ۱ بهار ۱۳۹۳ ۱۲۱-۱۳۹
- میری آشتیانی، الهام (۱۳۹۰)، مقدمه ای بر آسیب شناسی مسائل اجتماعی ایران، تهران: فرهنگ.

نایی، هوشنگ (۱۳۹۶)، تئوری آنومی دورکیم و مرتن فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال هفدهم، پاییز ۹۶،

شماره ۶

نیازی، محسن و طاها عشایری (۱۳۹۵)، داغ فقر (فقر به مثابه داغ اجتماعی)، تهران: سخنوران.

Bennett, Trevor, (1986), Situational Crime Prevention From The Offender Perspective, In Heal.

Cozens, P. M., Hillier, D. (1999) Crime and the design of new country Planning, Vol 62. P. 231. Discrimination. The Royal Tropical Institute, 29 Nov-2 Dec 2004,

Felson, M. Clarke, R. V (1998). Opportunity makes the thief practical theory for crime prevention. Police Research series paper 98. Home office, policing and reducing crime unit, london.

Hayhurst, P.K., Pierce, m., Hickman, M., Seddon, Keane, J, & Millar, T. (2017) "Pathways through Opiate Use and Offending: A Systematic Review", International Journal of Drug Policy, 39, 1-13. <https://www.isna.ir/news/91101408396/>

Hutchinson Encyclopedia (2015) Cycle of Poverty Barteezsashlyn, tk/bike store.

Rebecca Wickes, Renee Zahnow, Lacey Schaefer, Michelle Sparkes-Carroll "Neighborhood Guardianship and Property Crime Victimization", Crime & Delinquency, 1-16.

Reid. S.T. 2000, crime and criminology, U.S.A: Mc Graw-Hill Higher Education.

Sartorius. N. (2004) Report of the Workshop on Health Related Stigma and

Siegel, J.L. (2016) Criminology: Theories, Patterns and Typologies, Edition, Thomson/Wadsworth, CA.

UN- HABITAT (2003), The Challenge of Slums; Global report on human settlement

United Nations (2010) Report on the World Social Situation: Rethinking Poverty, Department of Economic and Social Affairs, New York: United Nations.

Wilson James (1982) Broken Windows "The Police and Neighborhood Safety" Atlantic Monthly Vol, 29.

World Bank (2002), Empowerment and Poverty Reduction: A Sourcebook, in: www.worldbank.org

